

GEMİ KAZASINA BAĞLI TOPLU SUDA BOĞULMA OLGULARINDA KİMLİK TESPİTİ*

Identification of massive deaths of drowning cases due to ship accident

Recep FEDAKAR^{1,2} Bülent EREN¹, Nursel TÜRKMEN^{1,2} Okan AKAN²

Fedakar R, Eren B, Türkmen N, Akan O. Gemi kazasına bağlı toplu suda boğulma olgularında kimlik tespiti.

Adli Tıp Bülteni, 2003; 8 (3): 87-90.

ÖZET

Bu çalışmada Şubat 2004'te Ege denizinde meydana gelen gemi kazasında suda boğularak ölen Afrika kökenli olgulardan elde edilen otopsi bulgularını, kimlik tespitine yönelik yapılanları irdelemeyi amaçlanmıştır. Adli Tıp Kurumu Bursa Grup Başkanlığı Morg İhtisas Dairesi'nde otopsileri yapılan 25 olgunun raporları retrospektif incelenmiştir. 9 kadın, 16 erkek olgunun dış muayenesinde 3 kadında sünnet, bazı olgularımızda parmak anomalileri, dişlerde metal kaplama, tatuaj gibi kimlik tespitine yönelik bulgular izlenmiştir. Tüm olgularda fotoğflanma yapıp, DNA analizi için örnekler alınmıştır. Tüm olgularda ölümün suda boğulmaya bağlı mekanik asfiksi sonucu meydana geldiği rapor edilmiştir. Sadece 3 olgumuzun kimlik tespiti gerçekleştirilebilmiştir. Olgularımızın kimliklendirilmesi için yapılan işlemler ve saptanan bulgular tartışılmıştır. Yabancı uyrukluların kimliklendirilmesi için uluslararası işbirliğinin gerektiği ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Gemi kazası, toplu ölümler, kimliklendirme, dış muayene, otopsi.

SUMMARY

We aimed to investigate physical examination, autopsy findings and identification studies of African victims drown after ship accident in Aegean Sea February 2004. We examined the reports of 25 cases autopsied in Bursa Morgue Department of the Turkish

Council of Forensic Medicine, retrospectively. On the external examination of 9 female and 16 male cases, we found findings towards identification like tattoo, teeth crowning, finger anomalies in some cases and female circumcision in 3 females. The photographs of all cases were taken and samples were taken for DNA analysis. The cause of death of all cases were reported as due to drowning. Only 3 cases were identified. We discussed the findings of the cases and the procedures towards victim identification. It was exposed that the necessity of international collaboration for foreign citizen victim identification.

Key words: Ship accident, massive deaths, identification, external examination, autopsy.

GİRİŞ

Toplu ölümlerde kimlik tanımlanması önemli bir sorundur. Toplu ölümler doğal afetler gemi, tren ve uçak kazaları gibi olaylarla karşımıza çıkan trajik olaylardır. Son yıllarda toplu ölümler arasında ülkemizden Ege denizini geçerek Avrupa'ya ulaşmaya çalışırken gemi kazaları sonrasında boğularak hayatını kaybeden yabancılar önemli bir kısım teşkil etmektedir. Suda boğulma ve diğer olaylarda kimliklendirme İnterpol'ün hazırlamış olduğu antemortem ve postmortem bilgileri içeren DVI (Disaster Victim Identification) şemalarına göre yapıl-

*07-10 Ekim 2004 tarihleri arasında Eskişehir'de yapılan 3. Anadolu Adli Bilimler Kongresi'nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Uludağ Üniversitesi Tıp Fak Adli Tıp Anabilim Dalı, Bursa

² Adli Tıp Kurumu Bursa Grup Başkanlığı, Bursa

maktadır: Çalışmalarda kimlik tespitine yönelik diş(1,2), parmak izi, giysi incelenmesi, şahsi dokümanlar, dövme-ler, mücevher ve radyolojik incelemelerin özellikle üzerinde durulmakta, bunun yanında ortopantomografik incelemelerden anlamlı sonuçların alındığı bildirilmektedir(3,4). Ancak araştırmacıların ortak görüş olarak üzerinde durdukları en önemli nokta ise polis, adli tıp, adli patoloji ve adli diş eksperlerinin birlikte çalışması gerektiğidir(1-5).

Kaçak göçmenler Türkiye’de sıklıkla toplu olarak yakalanmakta, ancak kaçak göçmenlerin toplu ölümleri nadir görülmektedir. Çalışmamızda toplu ölümlerde yapılan otopsi serisi ele alınmıştır.

Bu çalışmada Şubat 2004’te Ege denizinde meydana gelen gemi kazasında suda boğularak ölen Afrika kökenli olgulardan elde edilen otopsi bulgularını, kimlik tespitine yönelik yapılanları irdelemeyi amaçlamaktayız.

GEREÇ ve YÖNTEM

Şubat 2004 yılında Ayvalık açıklarında kaçak göçmenleri taşıyan teknenin batması sonrasında sahil güvenlik tarafından ölü olarak bulunan şahıslara Cumhuriyet Başsavcılığı’nın istemiyle Adli Tıp Kurumu Bursa Grup Başkanlığı Morg İhtisas Dairesi’ne gönderilen siyah ırka mensup 25 şahsın otopsi raporları retrospektif olarak incelenmiştir.

BULGULAR

9 kadın, 16 erkek olgunun dış muayenelerinde tüm olguların vücutlarının kum ve yosunla kaplı olduğu, el ve ayaklarda maserasyon, özellikle baş, boyun ve el gibi açıkta kalan ekstremite kısımlarında çok sayıda ekimotik alan ve yüzeysel sıyrıkların bulunduğu, bazı vakalarda ise deniz canlılarının verdiği zararlarla meydana gelen kas dokusuna kadar inen düzensiz görünümde, çevrelerinde ekimoz izlenmeyen yaraların bulunduğu izlenmiştir.

Kimlik tespitine yönelik saptanan bulgular

Kadın olguların tümünde saçlara balyaj uygulanmış olduğu ve tüm erkek olguların sünnetli olduğu gözlemlendi.

Olgu 1: Kadın – batında striaların bulunduğu izlendi.

Olgu 2: Kadın – Klitoris, labium minör ve labium majörlerin üst kısımlarının eksize edilmiş olduğu, serbest kalan kenarların uretra ve vajen girişini kapatacak şekilde introitus vulvada sadece alt kısımda açıklık bulundu-

ğu, yani sünnetli olduğu saptanmıştır.

Olgu 3: Kadın – Sünnetli olduğu, sol ayakta 6 parmak bulunduğu ve 4, 5 ve 6. parmakların birleşik halde olduğu izlendi.

Olgu 4: Erkek – Sağ el 3 ve 4. parmakların birleşik halde olduğu izlendi.

Olgu 5: Erkek – Sağ kol lateralde içinde “L” harfi ile başlayan ancak tam olarak okunamayan bir yazı bulunan 3x5 cm.lik kalp şeklinde tatuaj ile sol kol lateralde yan yana iki kalp içinde “A” ve “M” harfleri bulunan tatuaj izlendi.

Olgu 6: Kadın – Sağ cruris üst lateral kısımda 5x0.5 cm.lik skar izlendi.

Olgu 7: Kadın – Sünnetli olduğu izlendi.

Olgu 8: Kadın – Alt çene sol birinci ve ikinci kesicilerde altın kaplama, üst çene sol ikinci premolar dişte metal kaplama izlendi.

Olgu 9: Erkek – Sol cruris ön ortada 2x1 cm.lik skar izlendi.

Olgu 10: Erkek – Vücudunda özellik izlenmemesine rağmen pantolonunun cebinden Arapça yazılı bloknot çıktı.

Diğer olgularda kimlik tespitine yönelik dış muayenede bir özellik izlenmedi.

Olguların kimlik tespitine yönelik olarak tamamı fotoğraflandırıldı. Ayrıca Cumhuriyet Savcılığı tarafından özellikle istenmesi üzerine, gerektiğinde DNA analizi yapılmak üzere tüm olgulardan kıl, diş, kemik örnekleri alındı.

Otopside tüm olguların larenks, trakea ve ana bronşlarının köpüklü sıvı ile dolu, akciğerlerin gergin, volümlü ve kesitlerinin ödemli, kalp boşlukları temiz olarak izlendi.

Toksikolojik incelemede sadece bir erkek olguda kanda %64mg/dl alkol saptandı. Diğer olgularda herhangi bir özellik tespit edilmedi.

Tüm olgularda ölümün suda boğulmaya bağlı mekanik asfiksi sonucu meydana geldiği rapor edildi.

Senegal Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu tarafından yazılan yazı ile 2 hafta sonra müracaat eden 3 Senegalli’nin fotoğrafları ve cesetleri incelemesi sonucunda olgu 9 ile birlikte dış muayenede özellik bulunmayan 2 olgunun kimlikleri tespit edilmiştir. Kimlikleri tespit eden kişilerden biri tanıdığı kişinin yeğeni olduğunu, diğerlerinin ise İstanbul’da yakınlarının bulunduğu ifade etmiştir. Ayrıca cesetlerin antropomorfik özellikleri-

ne göre bir kısmının Senegal, bir kısmının Somali uyruklu olduğunu da bildirmişlerdir. Daha sonraki dönemlerde Afrika'nın farklı konsolosluklarından kimlik tespiti için soru sorma, veri temin etme gibi bir girişim olmamıştır.

TARTIŞMA

Felaket kurbanlarının kimliklendirilme işleminin hem aile yakınları hem yasal açıdan hızlı bir şekilde yapılması önemlidir. Kimliklendirmede antemortem ve postmortem bilgileri içeren DVI şemaları yardımcı olmaktadır(1,2,3,6). Suda boğulma olaylarında olgularımızda olduğu gibi cesetler yangınlara göre(6) iyi korunmuştur. Ancak cesetler üzerinde dış etkiler ile oluşmuş dış görünümünü değiştirecek defektlerin oluşabileceği bilinen bir gerçektir(1,3,5).

Fiziksel inceleme ile ön kimliklendirme olguların önemli bir kısmında yapılmakta, bunun yanında giysilerin incelenmesiyle tanınmanın mümkün olduğu bildirilmektedir(3). Aynı zamanda parmak izi incelemesinin kayıt işlemine bağlı sorunlar içerdiği ve bu nedenle anlamlı sonuçlar alınmadığı bildirilmiştir(1,3). Bazı olgularımızda da saptandığı üzere Sommer ve arkadaşları(3) amputasyon, skarlar, spesifik hastalıkların ortaya konmasının kimliklerin anlaşılmasına yönelik yararlı olabileceğini vurgulamış ve çalışmalarında vakaların %18'ni bu şekilde aydınlatmışlardır.

3 kadın olgumuzun sünnetli olduğu saptanmış olup literatürde Somali gibi bazı Afrika ülkelerinde kadın sünnetinin hala uygulandığı, bunun dini bir aktivite, geleneksel bir davranış, sosyal bir davranış modeli olarak algılandığı ve etnik temeli bulunduğu bildirilmektedir(7,8).

Çalışmalarda özellikle diş incelemesi yapılmasının yararı üzerinde durulmuştur. Antemortem dönemde diş kayıtları bulunan olgularda postmortem dönem değişikliklerin kimlik bilgilerinin anlaşılması açısından önemsiz düzeyde olacağı belirtilmiştir(2,3,6). Özellikle çene ve diş anatomisini ortaya koyan ortopantomografik incelemelerin doğru bilgi sağlayacağı, bu nedenle diş kayıtları düzgün tutulan ülkelerde mutlaka yapılması gerektiği belirtilmiştir(3,4,9-11).

Olgularımızdan sadece üç tanesinin teşhisi yapılabilmektedir. Kimliklendirme olguların fotoğraf, giysi ve cesetlerde dış görünüş özellikleri ile mümkün olmuştur. Olgularımızın Afrika kökenli kaçak göçmenler olması ve

ülkelerinden yeterli bilgi sağlanamaması nedeniyle daha fazla olgunun kimlikleri aydınlatılamamıştır ki buradan da yabancı uyrukluların kimliklendirilmesi için uluslararası işbirliğinin gerektiği açıkça ortaya çıkmaktadır.

Savcılık isteği üzerine olgulardan ileriye yönelik olarak DNA analizi yapılmak üzere kıl, diş, kemik örnekleri alınmıştır. Literatürde DNA analizinin pahalı bir yöntem olması ve kimliklendirmenin diğer yöntemlerle sağlanabilmesinden dolayı tercih edilmediği bildirilmektedir(3). Ayrıca ileri derecede dekompoze olmayan, fotoğraflanma ile kimliklendirilmenin kolayca yapılabileceği olgularımızdan DNA analizi için alınan örneklerin sağlıklı koşullarda saklanamamasının da ileride problem yaratacağını, ülkemizde DNA veri bankası kurulmasına ihtiyaç olduğunu düşünmekteyiz.

Sonuç olarak doğal afetler ve büyük kazalarda kurbanların kimliklerinin ortaya konmasında polis, adli tıp, adli patoloji ve adli diş eksperlerinin birlikte çalışması önerilmektedir. Kurbanların fiziksel özelliklerinin çok iyi tarif edilerek belgelenmesi, antemortem kimlik bilgilerinin, özellikle diş kayıtları ve ortopantomografilerin düzenli bir şekilde tutulması kimliklendirmede çok önemli yer tutmaktadır. Çalışmamızda olduğu üzere yabancı uyrukluların kimliklendirilmesi için uluslararası işbirliğinin gerektiği ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Kringsholm B, Jakobsen J, Sejrsen B, Gregersen M. Unidentified bodies/skulls found in Danish waters in the period 1992-1996. *Forensic Sci Int* 2001;123:150-8.
2. Borrman H, Taheri M, Woxberg B. 27 years of forensic odontology in Goteborg, Sweden. *Swed Dent J* 1993;17(6):249-53.
3. Soomer H, Ranta H, Penttila A. Identification of victims from the M/S Estonia. *Int J Legal Med* 2001;114:259-62.
4. Happonen RP, Laaksonen H, Wallin A, Tammissalo T, Stimson PG. Use of orthopantomographs in forensic identification. *Am J Forensic Med Pathol* 1991;12:59-63.
5. Davis JH. Bodies found in the water. An investigative approach. *Am J Forensic Med Pathol* 1986;7:291-7.
6. Solheim T, Lorentsen M, Sundnes PK, Bang G, Bremnes L. The "Scandinavian Star" ferry disaster 1990-a challenge to forensic odontology. *Int J Legal Med* 1992;104:339-45.
7. Morison LA, Dirir A, Elmi S, Warsame J, Dirir S. How experiences and attitudes relating to female circumcision vary according to age on arrival in Britain: a study

- among young Somalis in London. *Ethn Health*. 2004;9(1):75-100.
8. Kangoum AA, Flodin U, Hammar M, Sydsjo G. Prevalence of female genital mutilation among African women resident in the Swedish county of Ostergotland. *Acta Obstet Gynecol Scand*. 2004;83(2):187-90.
 9. Mulligan ME, McCarthy MJ, Wippold FJ, Lichtenstein JE, Wagner GN. Radiologic evaluation of mass casualty victims: lessons from the Gander, Newfoundland, accident. *Radiology* 1988;168:229-33.
 10. Vale GL, Anselmo JA, Hoffman BL. Forensic dentistry in the Cerritos air disaster *J Am Dent Assoc* 1987;114:661-4.
 11. DuChesne A, Benthaus S, Tiege K, Brinkmann B. Post-mortem orthopantomography-an aid in screening for identification purposes. *Int J Legal Med* 2000;113:63-9.

İletişim adresi:

Yrd. Doç. Dr. Recep Fedakar
Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi
Adli Tıp Anabilim Dalı
Görükle 16059 BURSA
Tel: 0 224 442 84 00 / 1632
E-posta: :receptedakar@yahoo.com